

*Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут*

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ
ТА УПРАВЛІННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Індивідуальна тема: Виявлення резервів покращення результатів діяльності підприємства в умовах кризи

Спеціальність 051 «Економіка»

Завідувач кафедри: _____ / Тур О. М. /

Керівник роботи: _____ / Карінцева О. І. /

*Виконавець: _____ / Калінічев О.А. /
П.І.Б.*

Шостка 2020

Зміст

Реферат	3
Вступ	4
1. Основні принципи і послідовність аналізу фінансово-економічного стану підприємства	6
2.1 Теоретичні основи аналізу стану підприємства: роль і значення	6
2.1 Сутність фінансово-економічного аналізу. Роль фінансового аналізу в процесі прийняття управлінських рішень	7
2. Система показників, що характеризують фінансово-економічний стан підприємства	10
2.1 Показателі оцінки майнового стану	10
2.2 Показателі оцінки ліквідності та платоспроможності.....	12
2.3 Показателі оцінки рентабельності	14
3. Економічна оцінка діяльності ТОВ «Сумиводбуд» за 2018-2019 роки	18
Висновок	32
Список літератури	34

Реферат

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 37 стор. тексту; 3 розділу, 2 таблиці, 30 формул, список використаної літератури з 26 джерел.

Мета роботи – економічний аналіз фінансового стану підприємства за два роки, як інструменту для проведення заходів щодо його поліпшення, вивчення і застосування на практиці методів економічного аналізу для оцінки діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження – діяльність ТОВ «Сумиводбуд».

Метод дослідження – розрахунок, аналіз, порівняння представлених даних.

У першому розділі роботи «Основні принципи і послідовність аналізу фінансово-економічного стану підприємства» аналізуються основні принципи економічного аналізу, сутність фінансово-економічного аналізу, відображені основні джерела інформації для аналізу.

У другому розділі роботи охарактеризовані показники, які характеризують фінансовий стан підприємства.

У третьому розділі роботи «Економічний аналіз фінансового стану ТОВ «Сумиводбуд» наводиться розрахунок показників, які характеризують економічний аналіз фінансового стану ТОВ «Сумиводбуд» в 2018-2019 роках.

Ключові поняття: економічний аналіз, фінансовий стан, господарська діяльність, показник, коефіцієнт, ліквідність, платоспроможність, рентабельність.

Вступ

На сьогодні, з переходом економіки до ринкових відносин, підвищується самостійність підприємств, їх економічна і юридична відповідальність. Різко зростає значення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Все це значно збільшує роль аналізу їх фінансового стану: наявності, розміщення і використання грошових коштів.

Економічний аналіз - виявлення економічних закономірностей з фактів економічної дійсності. Економічний аналіз передбачає розкладання економіки на окремі частини (економічні категорії). Під предметом економічного аналізу розуміються господарські процеси підприємств, їх соціально-економічна ефективність і кінцеві фінансові результати діяльності, що складаються під впливом об'єктивних і суб'єктивних факторів, що знаходять відображення через систему економічної інформації.

Економічний аналіз є необхідним елементом управління економікою. Результати такого аналізу потрібні, перш за все, власникам, а також кредиторам, інвесторам, постачальникам, менеджерам і податковим службам. У даній роботі проводиться фінансовий аналіз підприємства саме з точки зору власників підприємства, тобто для внутрішнього використання і оперативного управління фінансами.

Тема "Аналіз фінансового стану підприємства" дуже актуальна на сьогоднішній день. Багато підприємств в нашій країні знаходяться на межі банкрутства, причиною цього міг з'явитися несвоєчасне або неправильний аналіз діяльності підприємства. Тому необхідно проводити ретельний аналіз фінансового стану підприємства в цілому.

У даній роботі проведений аналіз фінансового стану ТОВ "Сумиводбуд" за 2018 і 2019 року на підставі даних бухгалтерського звіту.

Основним завданням даної роботи є розкриття вивченої теоретичної основи і застосування отриманих знань на практиці.

Метою даної роботи є економічний аналіз резервів підприємства, як інструменту для проведення заходів щодо його поліпшення. Щоб досягти поставленої мети, в даній роботі були розглянуті найбільш важливі моменти і напрямки у проведенні економічного аналізу практично. Основні напрямки щодо поліпшення фінансового стану підприємства аргументовані і підкріплені теоретичними висновками і практичними розрахунками.

Основою для розрахунку даної роботи стала бухгалтерська інформація за досліджуваний період 2018 – 2019р.р.

1. Основні принципи і послідовність аналізу фінансово-економічного стану підприємства

1.2 Теоретичні основи аналізу стану підприємства: роль і значення

Розвиток ринкових відносин поставило господарюючі суб'єкти різних організаційно-правових форм в такі жорсткі економічні умови, які об'єктивно зумовлюють проведення ними збалансованої зацікавленої політики по підтримці і зміцненню фінансового стану, його платоспроможності та фінансової стійкості.

Оцінка фінансового стану є частиною фінансового аналізу. Характеризується певною сукупністю показників, відображених в балансі станом на певну дату. Фінансовий стан характеризує в узагальненому вигляді зміни в розміщенні коштів і джерел їх покриття.

Фінансове становище є результатом взаємодії всіх виробничо-господарських факторів: праці, землі, капіталу, підприємництва.

Фінансово-економічний стан проявляється в платоспроможності господарюючого суб'єкта, в здатності вчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників відповідно до господарських договорів, повертати кредити, виплачувати зарплату, вчасно вносити платежі в бюджет.

Основна мета аналізу фінансового стану полягає в тому, щоб на основі об'єктивної оцінки використання фінансових ресурсів виявити внутрішньогосподарські резерви зміцнення фінансового становища і підвищення платоспроможності.

Мета аналізу фінансово-економічного стану визначає завдання аналізу фінансово-економічного стану, якими є:

- оцінка динаміки, складу і структури активів, їх стану і руху;

- оцінка динаміки, складу і структури джерел власного і позикового капіталу, їх стану і руху;
- аналіз абсолютних і відносних показників фінансової стійкості підприємства та оцінка зміни її рівня;
- аналіз платоспроможності господарюючого суб'єкта та ліквідності активів його балансу [6].

Основними джерелами інформації для аналізу фінансового стану господарюючого суб'єкта є:

- інформація про технічну підготовку виробництва;
- нормативна інформація;
- планова інформація (бізнес-план);
- господарський (економічний) облік, оперативний (оперативно-технічний) облік, бухгалтерський облік, статистичний облік;
- звітність (публічна фінансова бухгалтерська звітність (річна), квартальна звітність (непублічна, що представляє собою комерційну таємницю), вибіркова статистична і фінансова звітність (комерційна звітність, вироблена за спеціальними вказівками), обов'язкова статистична звітність);
- інша інформація (публікації в пресі, опитування керівника, експертна інформація).

1.2 Сутність фінансово-економічного аналізу. Роль фінансового аналізу в процесі прийняття управлінських рішень

Экономический анализ хозяйственной деятельности сформировался как самостоятельная отрасль научных знаний в непосредственной связи с

другими спеціальними науками: управлінням, планиванням, учетом и статистикою.

Фінансово-економічний стан підприємства можна оцінювати з точки зору короткострокової і довгострокової перспектив. У першому випадку критерії оцінки фінансового стану - ліквідність і платоспроможність підприємства, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі провести розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями.

З позиції довгострокової перспективи фінансовий стан підприємства характеризується структурою джерел коштів, ступенем залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Яких-небудь єдиних нормативів співвідношення власного і залученого капіталу не існує. Проте поширена думка, що частка власного капіталу повинна бути досить велика - не менше 60%. Умовність цього ліміту очевидна; наприклад, високорентабельне підприємство або підприємство, що має високу оборотність оборотних коштів, може дозволити собі відносно високий рівень позикового капіталу [8].

Результативність і економічна доцільність функціонування підприємства вимірюються абсолютними і відносними показниками. Розрізняють показники економічного ефекту і економічної ефективності [15].

Економічний ефект - показник, що характеризує результат діяльності. Це абсолютний, об'ємний показник. Залежно від рівня управління, галузевої приналежності підприємства в якості показників ефекту використовують показники валового національного продукту, національного доходу, валового доходу від реалізації, прибутку. Основним показником беззбитковості роботи підприємства є прибуток.

Економічна ефективність - відносний показник, що прирівнює отриманий ефект з витратами або ресурсами, використаними для

досягнення цього ефекту. Такий показник вже можна використовувати в просторово-часових порівняннях. Найбільш загальну оцінку рівня економічної ефективності діяльності підприємства дають показники рентабельності авансованого і власного капіталу, а зростання їх в динаміці розглядається як позитивна тенденція.

2. Система показників, що характеризують фінансово-економічний стан підприємства

2.1 Показателі оцінки майнового стану

Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, що відображають стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу [22].

Майно підприємства-сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні даного підприємства [8].

Показники майнового стану підприємства:

- частина оборотних виробничих фондів в обігових коштах (Чо.в.ф) - показує кількість оборотних коштів у виробничій сфері. Даний показник повинен збільшуватися в процесі виробництва. Джерелом інформації для його розрахунку є баланс підприємства і розраховується як відношення оборотних виробничих фондів (ОФ) до оборотних активів (ОА):

$$\text{Чо.в.ф.} = \text{ОФ} / \text{ОА} \quad (2.1)$$

- частина основних засобів в активах (Чо.з.) – показує частину коштів, інвестованих в основні засоби, в валюту балансу. При відсутності змін в обсягах реалізації даний показник повинен зменшуватися. Джерелом інформації для розрахунку використовують баланс і розраховують як відношення залишкової вартості основних засобів (ОЗас.) до активу балансу (А).

$$\text{Чо.з.} = \text{ОЗас.} / \text{А} \quad (2.2)$$

- коефіцієнт зносу (Кзн.) - зазвичай використовується в аналізі як характеристика вартості основних фондів. Доповненням цього

показника до 100% (або одиниці) є коефіцієнт придатності. Кзн.- вказує на рівень фізичного і морального зносу основних фондів. Розраховується як відношення суми зносу (Сзн.) до первинної вартості (В).

$$\text{Кзн.} = \text{Сзн./В} \quad (2.3)$$

- коефіцієнт оновлення (Кон.) - показує, яку частину від наявних на кінець звітного періоду основних засобів становлять нові основні засоби. Розраховується як відношення збільшення за звітний період первісної вартості основних засобів до первинної вартості. Кбн. повинен збільшуватися, але за умови відсутності інфляції.

$$\text{Кбн.} = \text{Во.з.2- Во.з.1/Вперв.}, \quad (2.4)$$

де Во.з.1 і Во.з.2- первинна вартість основних засобів на початок і кінець року, а Вперв.- первинна вартість.

- коефіцієнт вибуття – показує, яка частина основних засобів вибула через старість і з інших причин.
- частина довгострокових фінансових інвестицій в активах (Чд.ф.) - розраховується як відношення довгострокових фінансових інвестицій (Фінв.) до активу балансу. В процесі виробництва показник повинен збільшуватися.

$$\text{Чд.ф.} = \text{Фінв./А} \quad (2.5)$$

- частина оборотних виробничих активів (Чо.п.а.) - показує частину мобільних виробничих фондів у валюті балансу. Розраховується як відношення оборотних виробничих фондів до активу балансу. Його збільшення характеризує як позитивну діяльність підприємства.
- коефіцієнт мобільності активів (К моб.) - показує, скільки оборотних коштів припадає на одиницю необоротних, потенційна можливість перетворення активів у ліквідні кошти. До моб. повинен збільшуватися. Найбільш прийнятний рівень Кмоб. = 0,5.

$$\text{Кмоб} = \text{Амоб/Анемоб.}, \quad (2.6)$$

де Амоб. і А немоб.- активи мобільні і немобільні відповідно.

2.2 Показники оцінки ліквідності та платоспроможності

Під ліквідністю якого-небудь активу розуміють здатність його трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю тимчасового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вища ліквідність даного виду активів [22].

Говорячи про ліквідність підприємства, мають на увазі наявність у нього оборотних коштів у розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов'язань хоча б і з порушенням строків погашення, передбачених контрактами. Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, що вимагає негайного погашення. Таким чином, основними ознаками платоспроможності є:

- а) наявність в достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку;
- б) відсутність простроченої кредиторської заборгованості.

Очевидно, що ліквідність і платоспроможність не тотожні один одному. Так, коефіцієнти ліквідності можуть характеризувати фінансовий стан як задовільний, однак по суті ця оцінка може бути помилковою, якщо в поточних активах значна питома вага припадає на неліквіди і прострочену дебіторську заборгованість.

Оцінка ліквідності і платоспроможності може бути виконана з певним ступенем точності. Зокрема, в рамках експрес-аналізу платоспроможності звертають увагу на статті, що характеризують готівкові гроші в касі і на розрахункових рахунках в банку.

Таким чином, чим значніше розмір грошових коштів на розрахунковому рахунку, тим з більшою ймовірністю можна стверджувати, що підприємство має достатньо коштів для поточних розрахунків і платежів. Разом з тим наявність незначних залишків на розрахунковому рахунку зовсім не означає, що підприємство неплатоспроможним - кошти можуть надійти на розрахунковий рахунок протягом найближчих днів, деякі види активів при необхідності легко перетворюються в готівку тощо.

Аналіз платоспроможності необхідний не тільки для підприємства з метою оцінки і прогнозування фінансової діяльності, але і для зовнішніх інвесторів (банків). Особливо важливо знати про фінансові можливості партнера, якщо виникає питання про надання йому комерційного кредиту або відстрочки платежу.

Платоспроможність робить позитивний вплив на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами. Тому платоспроможність спрямована на забезпечення планомірного надходження і витрачання грошових ресурсів, виконання розрахункової дисципліни, досягнення раціональних пропорцій власного і позикового капіталу і найбільш ефективного його використання.

Головна мета аналізу платоспроможності - своєчасно виявляти і усувати недоліки у фінансовій діяльності і знаходити резерви поліпшення фінансових можливостей підприємства.

Підприємство вважається платоспроможним, якщо у нього немає простроченої заборгованості постачальникам, за банківськими позичками та іншим розрахунками. Очікувана платоспроможність визначається на певну майбутню дату зіставленням платіжних засобів і першочергових зобов'язань на цю дату.

Як вже відзначилося, платоспроможність підприємства сильно залежить від ліквідності балансу. Разом з тим на платоспроможність підприємства

значне впливу надають і інші чинники - політична і економічна ситуація в країні, стан грошового ринку, наявність і досконалість банківського законодавства, забезпеченість власним капіталом, фінансовий стан підприємств - дебіторів і інші. [12]

2.3 Показники оцінки рентабельності

Показники рентабельності характеризують прибутковість з різних позицій і групуються відповідно до інтересів учасників економічного процесу. При аналізі виробництва показники рентабельності використовуються як інструмент інвестиційної політики і ціноутворення. Одна з груп показників рентабельності - це показники рентабельності капіталу (активів). На основі даних показників визначають прибутковість і ефективність використання майна.

До основних показників цього блоку відносяться рентабельність авансованого капіталу і рентабельність власного капіталу. При розрахунку можна використовувати або балансовий прибуток, або чистий.

Однак далеко не все може бути відображено в балансі, наприклад, торгова марка, суперсучасні технології, чудовий злагоджений персонал не мають грошової оцінки, тому при виборі рішень фінансового характеру необхідно брати до уваги ринкову ціну фірми [11].

В основному для оцінки рентабельності розраховуються наступні показники:

- рентабельність активів від прибутку (R а.п.) - показує, скільки прибутку від основної діяльності припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи. Розраховується як відношення суми прибутку від основної діяльності до суми підсумку активу балансу.

$$R \text{ а.п.} = \Pi / A \quad (2.24)$$

- рентабельність капіталу від чистого прибутку (R_a) - показує, скільки чистого прибутку припадає на одиницю інвестованих в активи коштів. Розраховується як відношення суми чистого прибутку до активу.
- рентабельність власного капіталу ($R_{в.к.}$) - показує, скільки чистого прибутку припадає на одиницю власного капіталу. Розраховується як відношення чистого прибутку до суми власного капіталу.
- рентабельність виробничих фондів ($R_{в.ф.}$) - показує, скільки чистого прибутку припадає на одиницю вартості виробничих фондів. Розраховується як відношення чистого прибутку до виробничих фондів.

$$R_{в.ф.} = П/ВФ, \text{ где} \quad (2.25)$$

ВФ - виробничі фонди На зміну рівня рентабельності виробничих фондів ($R_{в.ф.}$) впливають такі чинники: зміна рівня фондівдачі (Φ_0), зміна рівня оборотності (K_0), зміна рентабельності (прибутковості) обсягу реалізованої продукції.

Для визначення кількісного впливу вище зазначених чинників на зміну рівня рентабельності виробничих фондів використовується наступна формула:

$$R_{в.ф.} = Пб\% / ((1 / \Phi_0) + (1 / K_0)), \quad (2.26)$$

де $Пб\%$ - величина балансового прибутку у відсотках до виручки від реалізації продукції.

Основними завданнями аналізу рентабельності виробничих фондів є: оцінка показника рентабельності в динаміці, виявлення та вимірювання дії різних факторів на рівень рентабельності, визначення заходів, можливих резервів подальшого зростання рентабельності.

Рентабельність реалізації (продажу) ($R_{продажів}$ (обороту)) визначається відношенням прибутку від реалізації продукції (робіт,

послуг) (Пр) або чистого прибутку до величини виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) без ПДВ і акцизів (Вр), вираженим в відсотках:

$$R_{\text{продажу(обороту)}} = (\text{Пр} / \text{Вр}) \times 100\%. \quad (2.27)$$

Даний показник характеризує ефективність підприємницької діяльності: скільки прибутку має господарюючий суб'єкт з рубля продажів, виконаних робіт, наданих послуг.

Рентабельність товарного випуску і окремих видів продукції (R_{тв}) визначається відношенням прибутку від випуску продукції або виробу певного виду (Пв) до собівартості товарного випуску продукції (Ств):

$$R_{\text{тв}} = (\text{Пв} / \text{Ств}) \times 100\%. \quad (2.28)$$

Даний показник характеризує абсолютну суму (в копійках) або рівень (у відсотках) прибули на один рубль витрачених коштів.

Коефіцієнт реінвестування - показує, скільки чистого прибутку спрямовано на збільшення власного капіталу. Розраховується як відношення реінвестованого прибутку до чистого прибутку. Даний коефіцієнт повинен збільшуватися, але в межах норми, яка влаштовує бажання акціонерів.

Коефіцієнт стійкості економічного підйому (K_{се}) - показує темп збільшення власного капіталу за рахунок чистого прибутку. Розраховується як відношення реінвестованого прибутку до суми власного капіталу. Коефіцієнт повинен збільшуватися.

$$K_{\text{се}} = \text{Пр.} / \text{ВК}, \text{ де} \quad (2.29)$$

Пр.- прибуток реінвестований;

СК-власний капітал.

Співвідношення виплачених відсотків і прибутку-показує скільки припадає виплачених відсотків на одиницю прибутку. Розраховується як відношення суми витрат на виплату відсотків до прибутку від основної діяльності. Значення даного показника в зарубіжній практиці до 38,8%. Якщо значення перевищує 88,6% - це критична норма.

Період окупності капіталу - показує, за який період кошти, що інвестовані в активи, будуть компенсовані чистим прибутком. Значення даного показника в процесі виробництва має зменшуватися.

Період окупності власного капіталу (Тс.к.) - показує, за який період власний капітал буде компенсований чистим прибутком.

$$Тс.к.= ВК/ЧП, \text{ де} \quad (2.30)$$

ВК - власний капітал, ЧП - чистий прибуток. Значення повинно зменшуватися.

3. Економічна оцінка діяльності ТОВ «Сумиводбуд» за 2018-2019 роки

3.1 Коротка характеристика діяльності ТОВ «Сумиводбуд»

16 грудня 1996 року, наказом № 2027 регіонального відділення Фонду держмайна України по Сумській області було засновано ТОВ «Сумиводбуд», шляхом перетворення Сумського державного будівельно-монтажного підприємства «Сумиводбуд» у відкрите акціонерне товариство [18].

Метою діяльності товариства:

- задоволення соціальних потреб в його продукції, послугах споживачів і підприємств України;
- реалізація на основі отриманого прибутку соціальних і економічних інтересів акціонерів Товариства.

Предметом діяльності Товариства є:

- будівництво водопроводів;
- ліквідація підтоплених територій;
- будівництво газопроводу;
- будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення та введення в експлуатацію меліораційних об'єктів;
- будівництво об'єктів промислового, житлового, комунального призначення;
- дорожньо-будівельні роботи;
- сільськогосподарське будівництво;
- надання транспортних послуг;

- розвиток підсобних сільських господарств (бджільництво, землеробство);
- переробка сільгосппродукції власного виробництва, а також продукції інших виробників;
- виробництво товарів народного споживання;
- надання різних послуг населенню, підприємствам, організаціям і установам;
- виготовлення залізобетонних, дерев'яних, металевих конструкцій, виробництво будівельних матеріалів, як для свого споживання, так і для інших споживачів;
- аграрно-промислова, науково-виробнича діяльність;
- виготовлення проектно-кошторисної документації на об'єкти капітального ремонту та будівництво, які не вимагають складних технічних рішень;
- комерційна і зовнішньоекономічна діяльність з метою забезпечення підприємства будівельними матеріалами, сировиною, комплектуючими та іншими виробами, запасними частинами;
- торгівля нерухомістю і цінними паперами;
- інші види діяльності не заборонені чинним законодавством України.

ТОВ «Сумиводбуд» є юридичною особою та має товарний знак, власний баланс (додаток №1), розрахунковий, валютний та інші рахунки в банках, а також печатку із власною назвою.

Товариство має право продавати, передавати безкоштовно, обмінювати, здавати в оренду юридичним та фізичним особам засоби виробництва та інші матеріальні цінності, укладати договори, угоди, зокрема угоди купівлі-продажу, підяду, страхування майна, транспортування, зберігання, придбання майнових і особистих прав .

Також, згідно Статуту підприємства, Товариство має право випускати цінні папери, засновувати об'єднання та вступати в об'єднання з іншими суб'єктами підприємницької діяльності, створювати на території України та за її межами свої філії, представництва та дочірні підприємства.

Засновником Товариства є Регіональне відділення Фонду держмайна України в Сумській області. Акціонерами можуть бути: держава, фізичні та юридичні особи, які в процесі приватизації придбали у власність акції ТОВ «Сумиводбуд» [18].

Прибуток ТОВ «Сумиводбуд» виходить з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних витрат і витрат на оплату праці. З балансового прибутку сплачуються проценти по кредитах, перераховуються передбачені законодавством податки та інші платежі до бюджету. Чистий прибуток залишається в повному розпорядженні підприємства.

ТОВ «Сумиводбуд» веде оперативний і бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, а також само веде статистичну звітність і отримані дані в установленому порядку та обов'язі здає в органи державної статистики. Фінансово-господарська діяльність ведеться відповідно до планів, затверджених на зборах акціонерів[18].

3.2 Аналіз ліквідності та фінансової стійкості ТОВ «Сумиводбуд»

За ступенем приналежності використовуваний капітал підрозділяється на власний і позиковий. Фінансове становище підприємства в більшій мірі залежить від того, наскільки співвідношення власного і позикового капіталу є оптимальним.

Власний оборотний капітал розраховується як: власний капітал + довгострокові зобов'язання - необоротні активи.

$$\text{О.к.н.р.2018} = 2903,8 - 3428,3 = -524,5$$

$$\text{О.к.к.р.2018} = 3181,6 - 3761,8 = -580,2$$

$$\text{О.к.к.р.2019} = 2786,0 - 2475,5 = 310,8$$

Проаналізувавши дані розрахунки можна зробити висновок, що в 2018 р. підприємство не мало власним оборотним капіталом, але в 2007 р. ситуація змінилася і у підприємства з'явилися оборотні активи, які фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань [12].

Далі розрахуємо коефіцієнт забезпечення власними засобами:

$$\text{Ко.в.з.поч. 2018 року} = 2903,8 - 3428,3 / 377,9 = -1,39$$

$$\text{Ко.в.з. кін. 2018 року} = 3181,6 - 3761,8 / 461,3 = -1,26$$

$$\text{Ко.в.з. кін. 2019 року} = 2786 - 2475,5 / 527,1 = 0,59$$

З розрахунків по 2018 року видно, що коефіцієнт забезпечення власними засобами має негативне значення, це означає що у підприємства немає власних оборотних коштів. В 2007 г. коефіцієнт забезпечення власними засобами є позитивним, тому можемо зробити висновок, що підприємство змінило фінансову політику шляхом зменшення кількості довгострокових фінансових інвестицій.

Визначимо маневреність робочого капіталу в період з початку 2018 року по 2019 рік, як відношення запасів до робочого капіталу.

$$\text{Mr.к.п.р.} = 168,7 / 377,9 - 902,4 = -0,32$$

$$\text{Mr.к. к.р.} = 276,3 / 461,3 - 1041,5 = -0,48$$

$$\text{Mr.к. к.2019р.} = 263,1 / 527,1 - 216,6 = 0,84$$

Отримані показники по 2018р. мають негативне значення, це обумовлено тим, що у підприємства немає власних оборотних коштів. У 2019р. значення позитивне, але даний показник в процесі діяльності повинен зменшуватися, тобто частина запасів у власних оборотних коштах повинна зменшуватися.

Розраховуємо коефіцієнт фінансової автономії як відношення власного капіталу до суми в пасиві балансу.

$$\text{Кф.а.поч.2018р.} = 2903,8 / 3806,2 = 0,76$$

$$\text{Кф.а.кін.2018р.} = 3181,6 / 4223,1 = 0,75$$

$$\text{Кф.а.кін.2019г.} = 2786 / 3002,6 = 0,9$$

Отримали Кф.а більше 0,5, це означає, що ТОВ «Сумиводбуд» може виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів.

Наступним кроком обчислимо коефіцієнт фінансової залежності. Він розраховується як відношення суми в пасиві до власного капіталу.

$$\text{Кф.з.поч.2018р.} = 3806,2 / 2903,8 = 1,3$$

$$\text{Кф.з.кін.2018р.} = 4223,1 / 3181,6 = 1,3$$

$$\text{Кф.з.кін.2019р.} = 3002,6 / 2786 = 1,1$$

Протягом 2018 р. значення Кф.з. не змінилося, хоча повинно бути рівним 2. У 2019 році значення на 0,2 од. зменшилося, хоча в загальному підсумку кількість одиниць сукупних джерел, які припадають на одиницю власного капіталу особливо не змінилося.

Коефіцієнт фінансової стабільності визначається як відношення власних коштів до позикових коштів.

$$\text{Кф.с.поч.2018р.} = 2903,8 / 902,4 = 3,2$$

$$\text{Кф.с.кін.2018р.} = 3181,6 / 1041,5 = 3,06$$

$$\text{Кф.с.кін.2019р.} = 2786 / 216,6 = 12,86$$

Значення Кв.с. має бути більше 1, значить протягом 2006року підприємство обходилося власними коштами.

Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, що відображають стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу. Здатність підприємства своєчасно проводити платежі, фінансувати свою діяльність, переносити непередбачені потрясіння і підтримувати свою платоспроможність у несприятливих обставинах свідчить про його стійкий фінансовий стан, і навпаки.

Отже, розрахувавши основні показники фінансової стійкості та платоспроможності, ми бачимо, що ТОВ «Сумиводбуд» не має достатньої кількості обігових коштів, отже високий рівень фінансової залежності і відсутність фінансової стійкості, значить і рівень платоспроможності дуже низький і погашення короткострокових кредитів можливе лише за рахунок дебіторів. Поліпшення показників платоспроможності в 2007 році відбулося за рахунок збільшення короткострокової дебіторської заборгованості, зокрема заборгованості покупців і замовників.

3.3 Оцінка результатів діяльності ТОВ «Сумиводбуд» та аналіз рентабельності

Для оцінки результатів діяльності підприємства розрахуємо показники майнового стану.

Розраховуємо частина оборотних виробничих фондів в обігових коштах як відношення оборотних виробничих фондів до оборотних активів.

$$\text{Чо.в.ф.поч.2018р.} = 168,7 / 377,9 = 0,45$$

$$\text{Чо.в.ф.кін.2018р.} = 276,3 / 461,3 = 0,59$$

$$\text{Чо.в.ф.кін.2019р.} = 263,1 / 527,1 = 0,5$$

З розрахунку видно, що за 2018-2019 роки частина оборотних коштів у виробничій сфері практично не змінювалася, що є позитивним в діяльності підприємства, хоча значення дуже низька.

Розраховуємо частина основних засобів в активах як відношення залишкової вартості основних засобів до суми в активі балансу.

$$\text{Чо.з.поч.2018р.} = 2083,6 / 3806,2 = 0,55$$

$$\text{Чо.з.кін.2018р.} = 2694,8 / 4223,1 = 0,64$$

$$\text{Чо.з.кін.2019р.} = 2324,7 / 3002,6 = 0,7$$

При нормальній роботі підприємства, Чо.з. повинен зменшуватися за умови стабільних обсягів реалізації. На нашому підприємстві ця умова не виконується, що говорить про погану роботу підприємства.

Розраховуємо коефіцієнт зносу основних засобів як відношення суми зносу основних засобів до первинної вартості.

$$\text{Кз.о.з.поч.2018р.} = 1632,6 / 3716,2 = 0,44$$

$$\text{Кз.о.з.кін.2018р.} = 1279,9 / 3974,7 = 0,32$$

$$\text{Кз.о.з.кін.2019р.} = 1284,7 / 3609,4 = 0,4$$

Рівень фізичного і морального зносу має зменшуватися, тобто на нашому підприємстві Кз.о.з. в нормі.

Далі розраховуємо коефіцієнт оновлення основних засобів як відношення збільшення за звітний період первісної вартості основних засобів до первісної вартості основних засобів.

$$\text{Ко.о.з.поч.2018р.} = 258,5 / 3716,2 = 0,07$$

$$\text{Ко.о.з.кін.2018р.} = 258,5 / 3974,7 = 0,06$$

$$\text{Ко.о.з.кін.2019р.} = -365,3 / 3609,4 = -0,1$$

Розраховуємо коефіцієнт мобільності активів:

$$\text{Кмоб.а.поч.2018р.} = 377,9 / 3428,3 = 0,11$$

$$\text{Кмоб.а.кін.2018р.} = 461,3 / 3761,8 = 0,12$$

$$\text{Кмоб.а.кін.2019р.} = 527,1 / 2475,5 = 0,2$$

На даному підприємстві Кмоб. дуже низький, тому що норма Кмоб = 0,5.

З розрахунку видно, що майновий стан підприємства знаходиться на дуже низькому рівні і оновлення основних фондів немає (табл 3.1.).

Таблиця 3.1 Оцінка майнового стану

Показник	На початок 2018р	На кінець 2019р	На кінець 2019р	Значення
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,44	0,32	0,40	зменшення
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,07	0,06	-0,1	збільшення
Коефіцієнт мобільності активів	0,11	0,12	0,2	=0,5

Наступним кроком визначимо показники рентабельності.

Рентабельність активів з прибутку від основної діяльності (R о.д.) як відношення прибутку та суми активів.

$$R \text{ о.д.поч.2018р.} = 27,7 / 3806,2 = 0,007$$

$$R \text{ о.д.кін.2018р.} = 0 / 4223,1 = 0$$

Так як за 2018 рік підприємство прибутку не отримало, то отже і рентабельність дорівнює 0. У 2019 році прибутку на підприємстві не було, тому рентабельність за цей період не розраховуємо.

Розраховуємо рентабельність капіталу (R к.) від чистого прибутку тільки на початок 2018 року, так як в 2018 і 2019 році прибутку не було.

$$R \text{ к.поч.р.} = 27,7 / 3806,2 = 0,007$$

Рентабельність виробничих фондів (R в.ф.) розраховується як відношення чистого прибутку до виробничих фондів.

$$R \text{ в.ф.поч.2018р.} = 27,7 / 2083,6 + 168,7 = 0,012$$

На кінець року рентабельність не розраховуємо.

Розраховуємо коефіцієнт реінвестування (Кр.)

$$\text{Кр.поч.2018р.} = 0,3 / 27,7 = 0,01$$

$$\text{Кр.кін.2018г.} = 0$$

Визначаємо коефіцієнт стійкості економічного зростання :

$$\text{Кс.е.з.поч.2018р.} = 0,3 / 2903,8 = 0,0001$$

$$\text{На кінець року} = 0$$

Розраховуємо період окупності капіталу на початок 2018 року (П.о.к).

$$\text{П.о.к} = 3806,2 / 27,7 = 137,4$$

Так само можна розрахувати період окупності власного капіталу на початок 2018 року:

$$\text{П.о.в.к.} = 2903,8 / 27,7 = 104,8$$

З розрахунку видно, що підприємство не рентабельно. Прибуток за аналізований період пошукової роботи не отримана.

3.4 Оцінка ділової активності

Оцінка ділової активності включає в себе розрахунок наступних показників. Розрахунки виконано у сотнях тисяч гривень.

Коефіцієнт трансформації (Кт.) (ресурсоотдача) розраховується як відношення чистої виручки (ЧВ) до активу балансу:

$$\text{Кт.поч.2018р.} = 425,5 / 3806,2 = 0,11$$

$$\text{Кт.кін. 2018р.} = 574,1 / 4223,1 = 0,13$$

$$\text{Кт.кін.2019р.} = 451,1 / 3002,6 = 0,2$$

Отримане значення низьке , але можемо зробити висновок, що наше підприємство працює нормально. В майбутньому показник повинен збільшуватися.

Розраховуємо фондівдачу (Фвід.) як відношення ЧВ до основних виробничих фондів.

$$\text{Фвід.поч.2018р.} = 425,5 / 2083,6 = 0,2$$

$$\text{Фвід.кін.2018р.} = 574,1 / 2694,8 = 0,2$$

$$\text{Фвід.кін.2019р.} = 451,1 / 2324,7 = 0,2$$

За аналізований період Фвід. не змінилася, а при позитивній діяльності Фвід. повинна збільшуватися.

Розраховуємо коефіцієнт оборотності оборотних коштів як відношення ЧВ до оборотних коштів:

$$\text{Коб.поч.2018р.} = 425,5 / 377,9 = 1,13$$

$$\text{Коб.кін.2018р.} = 574,1 / 461,3 = 1,24$$

$$\text{Коб.кін.2019р.} = 451,1 / 527,1 = 0,9$$

Значення коефіцієнта оборотності збільшилося, що характеризує діяльність підприємства в 2018 рік з позитивного боку. За 2019 рік значення зменшилося, значить кількість виручки, яка припадає на одиницю обігових коштів, зменшилося.

Визначаємо період одного обороту оборотних коштів (Чо.)

$$\text{Чо.поч.2018р.} = 360 / 1,13 = 319 \text{ днів}$$

$$\text{Чо.кін.2018р.} = 360 / 1,24 = 290 \text{ днів}$$

$$\text{Чо.кін.2019р.} = 360 / 0,9 = 400 \text{ днів}$$

Середній період від вкладення коштів у виробництво до отримання коштів після реалізації продукції на початок року становить 319 днів, а до кінця 2018 року період скоротився до 290 днів. За 2019р. підприємство збільшило період обороту до 400 днів, що не є позитивним в роботі підприємства.

Розраховуємо коефіцієнт оборотності запасів (Коб.з.) як відношення собівартості реалізації до середніх запасів.

$$\text{Коб.з.поч.2018р.} = 527,4 / 168,7 = 3,13$$

$$\text{Коб.з.кін.2018р.} = 685,7 / 276,3 = 2,48$$

$$\text{Коб.з.кін.2019р.} = 486,8 / 263,1 = 1,9$$

При нормальній діяльності Коб.з. повинен збільшуватися. У нашому випадку відбулося зниження кількості оборотних коштів, інвестованих в запаси.

Розраховуємо період одного обороту запасів (Чз.)

$$\text{Чз.поч.2018р.} = 360 / 3,13 = 115 \text{ днів}$$

$$\text{Чз.кін.2018р.} = 360 / 2,48 = 145 \text{ днів}$$

$$\text{Чз.кін.2019р.} = 360 / 1,9 = 190 \text{ днів}$$

Період, протягом якого запаси трансформуються в кошти за 2018 рік збільшився з 115 днів до 145. За 2019р. термін збільшився до 190 днів.

Розраховуємо коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кдз.) як відношення ЧВ до середньої дебіторської заборгованості.

$$\text{Кдз.поч.2018р.} = 425,5 / 3,1 + 84,8 = 4,8$$

$$\text{Кдз.кін.2018р.} = 574,1 / 12,9 + 3,1 = 35,9$$

$$\text{Кдз.кін.2019р.} = 451,1 / 17,3 = 26,1$$

До кінця 2018 року виручка збільшилася, а дебіторська заборгованість зменшилася, що призвело до збільшення значення Кдз. У 2019 року виручка зменшилася, отже і значення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості зменшився.

Визначаємо період погашення дебіторської заборгованості (Чдз.)

$$\text{Чдз.поч.2018р.} = 360 / 4,8 = 75 \text{ дн.}$$

$$\text{Чдз.кін.2018р.} = 360 / 35,9 = 10 \text{ дн.}$$

$$\text{Чдз.кін.2019р.} = 360 / 26,1 = 14 \text{ дн.}$$

Середній період інкасації дебіторської заборгованості зменшився в 2018 р. на 65 днів. За 2019 р. період збільшився на 4 дні.

В даному розділі розраховується коефіцієнт оборотності готової продукції (Кг.п.) як відношення ЧВ до готової продукції. Але так як на підприємстві, що аналізується готової продукції немає, то і уваги не доцільний.

Розраховуємо період погашення кредиторської заборгованості (Чкт.) як відношення середньої кредиторської заборгованості * 360 до собівартості реалізації.

$$\text{Чкт.поч.2018р.} = (156,8 + 5,3 + 14) * 360 / 527,4 = 120 \text{ дн.}$$

$$\text{Чкт.кін.2018р.} = (290,9 + 3,9 + 6,2) * 360 / 685,7 = 158 \text{ дн.}$$

$$\text{Чкт.кін.2019р.} = (83,5 + 9,9) * 360 / 486,8 = 70 \text{ дн.}$$

Період погашення кредиторської заборгованості в 2018 року збільшився на 38 днів., а до кінця 2019 р. скоротився до 70 днів за рахунок зменшення суми кредиторської заборгованості.

Розраховуємо період операційного циклу (Чо.ц.), тобто період, за який придбані матеріали придбають грошовий вираз.

$$\text{Чо.ц.поч.2018р.} = 115 + 75 = 190 \text{ днів}$$

$$\text{Чо.ц.кін.2018р.} = 145 + 10 = 155 \text{ днів}$$

$$\text{Чо.ц.кін.2019г.} = 190 + 14 = 204 \text{ дня}$$

Період операційного циклу за 2018 рік зменшився до 155 днів. За 2019 рік період збільшився до 204 днів, що говорить про погану роботу підприємства.

Розраховуємо період фінансового циклу (Чф.ц.)

$$\text{Чф.ц.поч.2018р.} = 190 - 120,2 = 69,8 \text{ днів}$$

$$\text{Чф.ц.кін.2018р.} = 155,2 - 158,3 = -3,1$$

$$\text{Чф.ц.кін.2019р.} = 204 - 70 = 134 \text{ дня}$$

Негативне значення в 2018 рік свідчить про нестачу коштів. У 2019 році період обороту коштів склав 134 дня.

Визначаємо коефіцієнт оборотності власного капіталу:

$$\text{Коб.поч.2018р.} = 425,5 / 2903,8 = 0,15$$

$$\text{Коб.кін.2018р.} = 574,1 / 3181,6 = 0,18$$

$$\text{Коб.кін.2019р.} = 451,1 / 2786 = 0,16$$

За аналізований період значення практично не змінилося, хоча за нормальних умов діяльності значення даного показника повинно

збільшуватися. В цілому, всі значення показників, які характеризують ділову активність підприємства зменшилися (графік 3.3), де

ряд 1 - коефіцієнт трансформації;

ряд 2 - фондвіддача;

ряд 3 коефіцієнт оборотності оборотних коштів;

ряд 4 - коефіцієнт оборотності запасів.

З розрахунків в даному розділі ми бачимо, що на ТОВ «Сумиводбуд» за 2006р. Фотд. не змінилася, але збільшилася чистий виторг на підприємстві, що призвело до зменшення періоду обороту оборотних коштів (табл 3.2).

Таблиця 3.2. Показники ділової активності

Найменування показника	На начало 2018 р	На кінець 2018 р	На кінець 2019 р	Значення
Коефіцієнт трансформації (ресурсоотдача)	0,11	0,13	0,2	збільшення
Фондвіддача	0,2	0,2	0,2	збільшення
Коефіцієнт оборотності перевертня коштів	1,13	1,24	0,9	збільшення
Період одного обороту оборотних коштів	319	290	400	зменшення
Коефіцієнт оборотності запасів	3,13	2,48	1,9	збільшення
Період одного обороту запасів	115	145	190	зменшення
Найменування показника	На начало 2018 р	На кінець 2018 р	На кінець 2019 р	Значення
Період погашення д-т заборгованості	75	10	14	зменшення
Період погашення к-т заборгованості	120	158	70	зменшення

Так само до кінця 2018 року при розрахунку періоду фінансового циклу ми бачимо недолік грошових коштів. За 2019 рік фондвіддача не

змінилася, за рахунок зменшення кредиторської заборгованості, зменшився період погашення кредиторської заборгованості. Коефіцієнт оборотності власного капіталу за два роки не змінився. Період одного обороту запасів збільшився, значить період, за який запаси трансформуються в кошти збільшився.

Висновок

Таким чином, фінансовий стан - це сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Однак мета аналізу полягає не тільки і не стільки в тому, щоб встановити та оцінити фінансовий стан підприємства, але ще і в тому, щоб постійно проводити роботу, спрямовану на його покращення.

Дана дипломна робота включає в себе теоретичні аспекти фінансового стану підприємства, методи та завдання аналізу господарської діяльності підприємств. Щоб забезпечувати виживання підприємства в сучасних умовах, управлінському персоналу необхідно, перш за все, вміти реально оцінювати фінансові стану, як свого підприємства, так і існуючих потенційних конкурентів.

У цій роботі розраховані показники, які оцінюють фінансовий стан ТОВ «Сумиводбуд» за 2018-2019 роки.

Проведене дослідження дозволило зробити ряд пропозицій, спрямованих на поліпшення та відновлення фінансового стану підприємства. Для того щоб ТОВ «Сумиводбуд» могло надалі підвищити свою платоспроможність, керівництву підприємства необхідно вжити ряд заходів для оздоровлення підприємства.

На підставі результатів проведеного аналізу фінансового стану ТОВ «Сумиводбуд» можна зробити наступні рекомендації щодо підвищення кваліфікації фінансового становища підприємства:

- по можливості скорочувати заборгованість підприємства, як дебіторську, так і кредиторську: кілька посилити політику підприємства до великих дебіторам, шукати нові джерела власних коштів для погашення кредиторської заборгованості,

не вдаючись до позикових коштів і не затаючи підприємство в боргову яму;

- проаналізувати можливість ефективного використання наявного майна, розширити і вдосконалити види послуг, що надаються споживачам, забезпечити рекламу діяльності підприємства;
- контролювати стан розрахунків за простроченими заборгованостями. В умовах інфляції всяка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості виконаних робіт, тому необхідно розширити систему авансових платежів;
- використовувати систему знижок для постійних клієнтів, при моментальному розрахунку за надані послуги і т.д.

Таким чином, перераховані вище заходи сприятимуть встановленню стабільного фінансового стану ТОВ «Сумиводбуд», що представляє безперечний інтерес для потенційних інвесторів; для банків, що надають кредит; для податкової служби; для керівництва і працівників підприємства.

Слід також враховувати, що кошти і час, які витрачаються для проведення аналітичних розрахунків окупляться в майбутньому.

Список літератури

1. Базилевич В.Д. Страхова справа : [підручник] / К. С. Базилевич. – 6-е вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 351 с.
2. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент / И. Т. Балабанов. – М. : Финансы и статистика, 2009. – 192 с.
3. Богиня Д. П. Основи економіки праці : навч. посіб / Д. П. Богиня, О.А.Грішнова. – К. : Знання-Прес, 2010. – 560 с.
4. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. /І.М.Бойчик.– К. : Атіка, 2012. – 543 с.
5. Буряк П. Ю. Економіка праці й соціально-економічні відносини : навч. посіб / П. Ю. Буряк, Б. А. Карпінська, М. І. Григорєва. – К. : Центр навч. л-ри, 2009. – 457 с.
6. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посіб. /О.В.Васюренко. – К. : Знання, 2008. – 318 с.
7. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : підручник /О.Д.Вовчак, Н.М.Руцишин, Т. Я. Андрейків. – К. : Знання, 2008. – 564 с.
8. Гой І.В., Смелянська Т.П. Основи підприємницької діяльності / Навчально-методичний посібник. – Хмельницький, 2012. – 245 с.
9. Грибалев Н. П. Бизнес-план : практ. рук. /Н.П.Грибалев, И.Г.Игнатъева. – СПб. : Белл, 2011. – 160 с.
- 10.Гроші та кредит : підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М.Ф.Пуховкіна та ін ; за заг. ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2009. – 602 с.
- 11.Добровський В. М. Звітність підприємств : навч. посіб. для самостійного вивчення дисциплін / В. М. Добровський. – К. : КНЕУ, 2009. – 195 с.

12. Дідик Л. М. Рейтингова оцінка підприємств // Фінанси України. - 1999. - № 5.- С. 27-35.
- 13.Зудилин А.П. «Анализ хозяйственной деятельности развитых капиталистических стран. 2-е изд. Екатеринбург: Каменный пояс,1992г.
- 14.Ивахненко В.М. «Курс економічного аналізу» Навчальний посібник К.-2000р.
- 15.Карінцева О.І., Харченко М.О., Матвеев П.С. Науково-практичні засади оцінки розвитку інноваційного потенціалу регіонів. Mechanism of Economic Regulation, 2014. С. 70-78
- 16.Карінцева О.І., Матвеев П.С. Теоретичні аспекти значення сутності інноваційного потенціалу. Механізм регулювання економіки. – 2015. – № 2. – С. 23-30.
- 17.Карінцева О.І., Кубатко О.В., Лавриненко А.С. Інвестиційне забезпечення підприємств сільського господарства в умовах економічних та екологічних флуктуацій. Механізм регулювання економіки. – 2013. – № 1. – С. 143–149.
- 18.Карінцева О.І., Тарасенко С.В. Методичні аспекти аналізу інфраструктури ринку екологічних товарів та послуг (РЕТП) в Україні. Механізм регулювання економіки.- Суми,вид-во СумДУ, 2011.- № 1(51).- С.-267-273.
- 19.Карінцева О.І., Волк О.М. Еколого-економічна ефективність використання інформаційно-комунікаційних технологій в Україні. Механізм регулювання економіки. — 2009. — №2. — С. 24-29.
- 20.Карінцева О.І., Мельник Л.Г., Качур П.С., БалацькийО.Ф. та ін. Формування на території Сумської області ЕКОПОЛІСУ – науково-виробничо-освітнього комплексу з виробництва і реалізації товарів екологічного призначення (концептуальні положення). Науково-

- практичне видання. - Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003. ISBN 966-680-088-8.
21. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. «Економічний аналіз: теорія і практика» Львів-2007р
 22. Крейнина М.Н. «Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле» М.: Изд-во «Дело и сервис», МВ-Центр, 1994 год
 23. Прибыль и рентабельность // Эксперт, 2001. № 35 (295)
 24. Русак Н.А. Стражев В.И. , Мигун О.Ф. «Анализ хозяйственной деятельности в промышленности» Минск: высшая школа, 1998г.
 25. Фінанси підприємств : Підручник / Керівник авт. кол. І наук ред. проф. А.М. Поддєрьогін, 3-тє вид., перероб. та доп.- К.: КНЕУ, 2000. - 460с.
 26. Хелферт Э. Техника финансового анализа: Пер. с англ./ Под. ред. Л.П.Белых. - М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. - 663с.
 27. Шкарупа О.В. Аналіз факторів розвитку регіону як еко-соціоекономічної системи // Механізм регулювання економіки. 2009. № 1. С. 155- 160.
 28. Шкарупа О.В. Прогнозування адекватності процесу екологічної модернізації в системі національної економіки // Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 18. С. 159-163. URL: <http://global-national.in.ua/issue-18-2017/25-vipusk-18-serpen-2017-r/3280-shkarupa>.
 29. Шкарупа О.В., Карінцева О.І., Шкарупа І.С. Формування потенціалу активізації впровадження смарт-інновацій для сталого розвитку // Ринковоорієнтоване управління інноваційним розвитком: Монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. С.М. Ілляшенка. Харків: ТОВ «Діса плюс», 2015. С. 166-173.

- 30.Шкарупа Е.В., Бурич И.В. Экономические аспекты управления портфелем экологически безопасных инновационных проектов в регионе // Международный журнал «Устойчивое развитие». Болгария, 2015. № 2 (23). С. 48-52.
- 31.Shkarupa O.V., Melnyk L.G., Kharchenko M.O. Innovative Strategies to Increase Economic Efficiency of Greening the Economy // Middle-East Journal of Scientific Research. 2013. № 16 (1). P. 30-37.
- 32.Шкарупа О.В., Боронос В.Г., Кобець Ж.О. Проблеми формування системи показників оцінки впливу інноватизації економіки на потенціал сталого розвитку території. – Вісник харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Економічна». Випуск 95, 2019. – С. 52-67.
- 33.Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О. Л. Хотомлянський, П. А. Знахуренко // Фінанси України. – 2009. – №1. – С. 111–117.
- 34.Цены и ценообразование / под ред. В. Е. Есипова. – СПб. : Изд-во „Питер”, 2009. – 464 с.
- 35.Шило В. П. Фінанси підприємств : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило, С. Б. Ільїна, С.С.Боровська, В.В.Барабанові. – К. : ВД „Професіонал”, 2012. – 288 с.
- 36.Статут підприємства ТОВ «Сумиводбуд»
- 37.Фінансова звітність ТОВ «Сумиводбуд»
- 38.Баланс підприємства ТОВ «Сумиводбуд»